

Un alto-el-foc "de baixa intensitat", o quan la pau es manté només a mitges

Tots els fronts resten oberts

L'"ofensiva militar decisiva" de l'exèrcit federal iugoslau, prevista per al diumenge 22 de setembre, va concloure justament en la direcció oposada: el mateix diumenge a la tarda es firmava el primer alto-el-foc real de la guerra. Europa no hi era i EL TEMPS us n'explica les claus.

Un alto-el-foc ben precari.

RICARD CUGAT

Les notícies del dissabte 21 de setembre no eren només alarmants, eren també la confirmació que l'exèrcit federal passava ja a una fase estratègica "superior": Una columna de quatre-cents blindats sortia des de Belgrad amb destinació desconeguda però òbvia. A la vegada, des de Bòsnia nous destacaments es dirigien cap a la frontera amb Croàcia. Semblava –i així ho havia dit el general Kadijevic, el ministre de Defensa de l'inexistent govern federal iugoslau– que l'ofensiva final de la infanteria, amb un decisiu suport aeri, començava a tirar endavant. Només que, en menys de 24 hores, quan Lord Carrington (el mitjancer del darrer, i fallit, alto-el-foc) havia de prendre el tè a la seva casa d'Anglaterra, el president croata Franjo Tudjman i el mateix Kadijevic, entre telefonades i fax, van aconseguir un alto-el-foc verbal que ha estat, al capdavant, l'únic re-

al. Malgrat el rodolí, ¿per què un exèrcit considerat dels més importants d'Europa atura una ofensiva en tota la regla contra un país que –teòricament– no té defenses possibles?

Les raons de Kadijevic tenien encara connotacions lleument humanitàries: "No volem provocar un bany de sang, només volem trencar el bloqueig a què s'està sotmetent les nostres casernes". Zagreb havia ordenat el bloqueig: ni llum, ni aigua, ni proveïment. I era terriblement efectiu des de feia dies. Però a moltes àrees de conflicte els centres de coordinació de crisi –que agrupen en un sol comandament operatiu la policia, la guàrdia nacional i les autoritats polítiques– ja havien pres noves iniciatives. Una setmana abans, a tota la regió d'Eslavònia, sense cap ordre directa de l'avui ex-ministre de defensa croat Luka Bebic, els principals quaters de l'exèrcit federal eren atacats entre el 14

i el 15 de setembre. Poques hores després que l'ultimàtum del president federal Stipe Messic a l'exèrcit perquè es retirés als quaters hagués fet fallida estrepitosament. I poques hores després que els militars iniciessin, a Vukovar, un dels atacs aers més virulents des del mes d'agost. Sense aconseguir res més que perdre avions i tancs.

Vukovar, tota l'Eslavònia, ha esdevingut el marc de referència d'aquesta guerra. Igual que ha succeït amb Zadar, Sibenik o Split; la línia de ciutats marítimes de Croàcia que encara no ha caigut en mans de l'exèrcit popular iugoslau, un organisme fantasmal que –en lògica col.laboració amb els cetnic– pretén col.locar tota la costa adriàtica sota el seu control. Però Eslavònia i la Dalmàcia –i aquests són els únics detalls que els militars entenen– estaven resistint. I encara més: a Eslavònia, s'estava preparant la primera humiliació

Eduardo Flores, el periodista que no va poder aguantar més

Li diuen *chico*, el nom d'un còmic mexicà famós als balcans, i ha estat centre de conversa a totes les redaccions de Barcelona: Eduardo Flores, l'enviat especial de *La Vanguardia* a Croàcia, ingressava a la guàrdia nacional. El 28 d'agost apareixia la seva última crònica. Quan li pregunten per què, somriu: "No em volien donar vacances...". Eduardo Flores, un home baixet i rabassut, de pell colrada i trets andins, no volia vacances. Volia lluitar. No havia aconseguit —ni ho pretenia ja— quedar-se darrere la barrera del periodista: "No he pogut mai mantenir aquesta distància tan famosa de tres metres ni en la vida ni en el periodisme".

Havia trobat massacres: "Quan jo vaig arribar a Dalj, a principis d'agost, les fosses comunes encara estaven obertes, els cossos trossets i els morts apilonats i t'asseguro que hi ha coses que no s'obliden". Però

a més va veure el doble joc d'un exèrcit que jugava a "interposar-se" —sempre a favor dels serbis— i, més endavant, atacava "només objectius militars" —ni que fos un hospital. Un hospital sota bombardeig constant com el d'Osijek, "que el cap de la delegació de la CEE es va negar a visitar perquè deia que ells no eren màrtirs". I a Flores se li van "inflar els collons".

Així que fa la guerra. Del tot. A Osijek, no hi ha bocamolls. Pràcticament en solitari, va reduir la petita guarnició de policia militar. I, com a membre de les forces especials de la Guàrdia Nacional, va intervenir en l'assalt de la caserna central d'Osijek. "El sobrenom d'Hemingway espanyol", diu, "se'l va inventar la televisió croata quan em van entrevistar". Perquè Flores s'ha fet famós. Abans de Croàcia, fou l'únic periodista occidental a fotografiar la caiguda de l'esta-

RICARD CUGAT

tua d'Enver Hodxa a Tirana. Ara, se la juga cada dia. Però armat d'un *kalaka* i d'una pistola Scorpion. Sort té —creu—

que és com els gats, "i només he gastat quatre vides". Si mor, morirà digne. Que ja és molt. **O.M.**

de l'exèrcit federal en aquesta guerra. En set dies, van caure les dues principals casernes d'Osijek, el quarter de Vincovci i desenes de tancs i un nombre indeterminat d'avions es convertien en ferralla al *Stalingrad* croata, Vukovar. I es mantenia Pakrac. Glavas, el cap de la *garda* a Eslavònia, treballava *per lliure*. Amb les millors armes del mercat negre i amb el suport del mateix *lobby* canadenc que està finançant la guerra i ha canviat el ministre de defensa. L'exèrcit, per tant, no ho podia permetre. Havia de prémer l'accelerador. Fins que Bòsnia-Herzegòvina i alguns reservistes serbis han provocat l'aparició d'un dels *escenaris* que més aterreix els generals iugoslavs: la cooperació croato-musulmana, que convertiria Bòsnia en un segon front impossible de reduir, i una onada de desercions entre els reservistes serbis convocats a files. La primera hipòtesi va tenir una confirmació directa el mateix 21 de setembre: una columna de tancs va ser bloquejada a Visegrad, prop de Sarajevo, i alguns ponts fronterers amb Croàcia van ser volats en previsió del pas de blindats de l'exèrcit. Alija Izetbegovic, el president de Bòsnia-Herzegovi-

na, mobilitzava la Defensa Territorial tot acceptant, implícitament, la inevitabilitat de la guerra que el 7 de setembre no s'havia atrevit a encetar. Llavors, la detenció de Milan Martić —el líder de l'auto-proclamada regió autònoma sèrbia de la Krajina— a la ciutat de Bosanska Krupa i el seu posterior alliberament davant les amenaces de l'exèrcit van demostrar la indecisió del govern bosnià conscient que el seu territori és un *pas natural* cap a les regions de Croàcia conquerides per Sèrbia. I conscient, també, que cal evitar-ho.

Però l'*escenari* menys imaginable tenia lloc a Belgrad. La premsa sèrbia —el diari *Borba*, no *Politika*, un gran diari reduït a portaveu de Milosevic— prenia nota, per primer cop, que alguns reservistes havien estat llicenciats de nou després de negar-se a anar a combatre. L'aparició amb força de grups pacifistes i les tensions als aquarteraments de Novi Sad han obligat els comandaments a reforçar la vigilància i a recordar les condemnes per deserció. La gran guerra patriòtica no funciona a la perfecció entre la joventut sèrbia que comença a preguntar-se la necessitat de morir a un país que ja no sa-

ben quin és. Tots aquests factors negatius haurien comportat una "guerra descontrolada" en què l'exèrcit iugoslau no tindria garanties reals de victòria.

Per això, l'exèrcit ha posat el fre tenint en compte un factor que, de moment, els afavoreix per a qualsevol negociació: les conquestes territorials a Croàcia arriben gairebé al 90 % de la Krajina —no s'ha ocupat, però, la costa—, de la Bajina —completada amb la rendició de la *garda* a Kostajnica— tot i el fracàs evident a l'hora de destruir Eslavònia. Els drets legítims de la minoria sèrbia als dos primers territoris (típiques zones de frontera on hi ha assentaments serbis des del segle XVI) no amaga les consideracions econòmiques d'un altre front: Eslavònia és terra de blat i hi ha importants bosses de petroli. L'alto-el-foc no és res més que un *stop and go*. Croàcia ha de recuperar territori perdut, i la minoria sèrbia, sense exèrcit, seria literalment *escombrada*. Però l'exèrcit ha devorat —via Croàcia— una caixa de Pandora anomenada Iugoslàvia. La indigestió, ja ho veuran, pot ser definitiva.

Oriol Malló